

FISCALITAT I JUSTICIA SOCIAL CRISTIANA.

Iniciem aquest escrit amb un famós text de la doctrina social de l'Església:

“Salta a la vista de tothom, en primer lloc, que en els nostres temps no sols s’acumulen riqueses, sinó que també s’acumula una descomunal i tirànica potència econòmica en mans d’uns pocs, que en la major part del casos no són els amos, sinó que són els administradors i custodis d’una riquesa en depòsit, que ells manegen segons la seva voluntat i arbitrarietat. Es tracte d’un domini que s’exerceix de la manera més tirànica per part d’aquells que tenint a les seves mans el diner i el domini sobre ell, es va apoderant de les finances i es van fent els amos del crèdit, y per aquesta raó administren, diríem, la sang de la que viu tota l’economia, i tenen a les seves mans com l’ànima de la mateixa, de forma que ningú pot ni respirar en contra de la seva voluntat. Aquesta acumulació de poder i de recursos, que és quasi com la característica de l’economia contemporània, és el fruit natural de la il·limitada llibertat dels competidors, de la que han sobreviscut només els més poderosos, el que significa amb freqüència que són els més violents i els més buits de consciència. Últimes conseqüències de l’esperit individualista en economia són les que estem vivint i patint: la lliure concurrència s’ha destruïda a si mateixa, la dictadura econòmica s’ha apoderat del mercat lliure, el desig de lucre ha portat a una desenfrenada ambició de poder, tota l’economia s’ha fet horrorosament dura, cruel i atroç.”¹

Potser algú es podria preguntar de qui són aquestes paraules tan actuals i tan dures. Carles Marx?...no, són del Papa Pius XI escrites a l’encíclica social “Els 40 anys”, el dia 15 de Maig de 1931.

L’ensenyament social de l'Església des de fa molts segles ha estat molt crític en el tema de la usura i de tota mena de préstec amb elevats interessos. Les arrels d’aquesta mentalitat es troben en la mateixa Sagrada Escripura.² Cobrar interessos era considerat un greu pecat entre aquells que formaven del mateix poble, el poble de Déu, El Creador havia fet el món no per uns pocs sinó per a tots. Déu és l’amo de la terra³ De la tradició d’Israel va passar a la tradició cristiana. Era ensenyament general dels primers Pares de l’església que els humans no som propietaris en el sentit que li donava aquesta paraula el dret romà - dret d’us i abús sobre el bens - sinó som administradors en favor del bé general.⁴ Fins els temps del modern mercantilisme es va mantenir aquesta mentalitat.

¹ Quadragesimo anno 105-109.

² Èxode 22, 24.

³ Levític 25,23.

⁴ “Ja que els nostres bens no són nostres sinó que els hem rebut d’Aquell que ens ha comunicat l’existència, no podem retenir-los privadament per a nosaltres sols, si considerem que el nostre Creador ens els ha concedit per UTILITAT COMUNA” (Sant Gregori el Magne. Patrologia llatina 76, 890).

L'Església a partir del capitalisme lliberal ha reconegut la legitimitat dels beneficis com una justa funció de la bona marxa de les empreses.⁵ El Concili Vaticà II, però, va manifestar amb total claredat que el benefici no és la finalitat primordial de les empreses. *"La finalitat fonamental de la producció no és el benefici, sinó el servei de la persona humana, de l'home integral"*⁶.

Les empreses i els mercats en el seu conjunt no sols realitzen la seva missió fonamental al servei de les persones mitjançant la justícia en els sous, la possible participació de beneficis, la qualitat dels productes i un tracte digne als treballadors i clients, tal com reiteradament ha expressat la Doctrina Social de l'Església, sinó també mitjançant una adequada fiscalitat. En el llibre "Compendi de la doctrina social de l'Església"⁷, en el apartat 355 es diu: *"La recaptació fiscal i la despesa pública adquireixen una importància econòmica crucial per a tota la comunitat civil i política; l'objectiu vers la qual cal tendir són unes finances públiques capaces de proposar-se com a instrument de desenvolupament i de solidaritat"*.

El fonament d'aquesta mentalitat sobre la fiscalitat i la distribució solidària dels impostos de cara al bé de comú radica en la justícia que brota de la fe. La doctrina social de l'Església quan parla de justícia senyala quatre modalitats : **Justícia commutativa**. Aquella que exigeix que hi hagi igualtat del valor entre els bens i els serveis i el que es rep en el seu intercanvi. Com que les dues parts molts cops poden gaudir de capacitats diferents de negociació aquesta justícia ha de ser complementada per les altres tres dimensions. **Justícia contributiva**. Aquella que determina les prestacions, generalment en forma d'impostos, que cada individu personal o legal, ha de fer a la societat en ordre al bé comú. **Justícia distributiva**. Aquella que determina el que la societat ha de proporcionar a cada individu personal o legal per raó de la seva dignitat humana i per poder atendre a les pròpies essencials obligacions. **Justícia social**. La que exigeix un nou ordre global en el que els drets i deures es vagin anivellant de forma que la dignitat humana estigui recolzada per sobre de les divisions territorials en un món únic i solidari.⁸

Una justa fiscalitat, que tingui en compte les 4 dimensions de la justícia és un deure de consciència i de la moral social ciutadana i cristiana. Un deure dels ciutadans i de les administracions per respondre als drets humans de tots, en especial dels sector més pobres del nostre món.

⁵ Joan Pau II Centessimus annus 35,3..

⁶ Concili Vaticà II Gaudium et spes 64.

⁷ Compendi de la doctrina social de l'Església. Editorial Claret. Barcelona 2005.

⁸ Pio XI Quadragesimo anno 101, 110 i 126.